

עין משפט
נר מצוה

גד א מיי פ"ח מהלכות ערכין הלכה ח סמג

עשין קלב:
נה ב מיי פ"ח מהלכות אסורי מוצח הלכה ז סמג לאחין שטו:
גו ג מיי פ"ח מהל' ערכין הלכה ט ופי"ט מהלכות עבודת כוכבים הלכה יז סמג עשין קלב ולאחין מה טור ש"ע י"ד סימן קטט ספי"ג:

גז ד מיי פ"ד מהל' רוחא הלכה יא ופי" מהלכות עבודת כוכבים הלכה א סמג לאחין קסג טור ש"ע י"ד סי' קנח ספי"ק א וטו"ע מה טו"ע ע"י סימן קנח ספי"ק ב:

גח ה מיי פ"ט מהלכות עבודת כוכבים הלכה יד:

גכז ו ח מיי פ"ט מהלכות עבודת כוכבים הלכה ז סמג לאחין מה טו"ע ע"י סימן קנח ספי"ק ב:

רבינו חננאל

רלמטס. אינז דעיקור בנישור הוא ורמיניהו אין מקדישין ואין מעריכין ואין מחרימין בזמן הזה ואם הקדיש והעריך או החריס בהמה תיעקר ואיזהו עיקור נועל דלת בפניה והיא מתה מאליה. פירות כסות וכלים ירקבו מעות וכל מתכות וכלים לים המלח. ופרקי אבוי לעולם העיקור בנישור הוא אבל קדישים שאני מפני מה אינו מנשר פירותיה משום בזיון קדישים אלא נועל דלת בפניה. ואמרי' נבטחיה ונקבריה ודחי' חיישין דילמא אכיל ליה ואחי לירי תקלה. ונשויה גיסטרא פי' גיסטרא חותכה לשנים חציה נופלת לכאן וחציה נופלת לכאן כלומר שיתחבנה לשנים ונעשית נבילה ואינו בא לירי תקלה. ודחי אבוי אסור לעשות כן בקדישים וכוזיב ונתצתום את מובחותם ויתוץן זה הריסח שפושלין אבוי אילך ואילך וכוזיב לא תעשון כן לה' אלהיכם כלומר כל דבר שהוא לה' לא תעשה בו כעין הריסח. רבא אמר מפני מה אינו מנשר בקדישים מפני שהוא כמטיל מום בקדש. בעל מום דאע"ג דלא חזי להקרבא לדמי מיהא חזי לאפוקי האי דאקדיש דלא חזי לגופיה ולא לדמיה. אמר ליה ר' יונה לה' אילעז קתני בהמה תעקר עבד עובר כוכבים מאי אמר ליה מאי קמיבעיא לך ותתני העוברי כוכבים והרועי בהמה דקה לא מעלין אותם מן הבזר ולא מורדין מכלל שאפילו עבד עובר כוכבים אם קנאו ביריד אינו חייב לאבדו בידים:
הא דרמיא לוקחין מהן בהמה עברים ושפחות אסקה רב אשי משום מעוטיניהו הוא דשרי ולא שנא עבד עובר כוכבים ולא שנא עבד ישראלי. (א' ביום איזו ר' ירמיה זבן פיתא ואמרי לה ביתא ותרווייהו מבעל הבית זבני ולא שקלי מיניהו מיכסא וכל זבן אמר חבראי מתגר זבן לפיכך אמר ליה כל חד לחבריה יתמא עבד רבך הכי שקנה מתגר כאשר קנית אתה:
אמר ר' אבא בריה דר' חייא אילמלא היה ר' יוחנן דר' ירמיה חזכי זבני ומכיל מבילי הבית שאנו קבוע זבון דלא שקלי מיניהו מירי:
מתני' אלו דברים אסורין למכור לעובד כוכבים איסטרוכלין כו' פי' פירי דארא. בנות שוח מין תאנים לבנים בפטורותיהן עוקציהן מפני שמקריבין אותו ודיוון לעבודת זרה נראה דל"ל ר' ירמיה וצין פיתא ביום אלזי ואמר לה ביתא ור' יעקב זבן סנדלג ותרווייהו מבעל הבית זבני.

יג:

ירקבו. פי' ויניחם במקום שלא יהא נקל לצא לירי תקלה ושם ירקבו:
יול"בם ד"ם המלח. משום דשדי להו

צענייהו דכלא שחיקא נריך ים המלח ה"ה צשאר נהרות ע"י שחיקא כדמשמע פרק כל שעה (פסחים דף כח. ושם ד"ה עזרות כוכבים) וכעוצלז שהצנתי גבי רב יהודה ואע"פ שלא האריך התלמוד להזכיר שחיקא אפ"ה

ודאי נריך:
נועל דלת בפניה.

אין לתמוה על צבור בזמן הזה אמאי לא הצריכו לנעול דלת שלא יצא לירי תקלה ולא נאטרך להמתין עד שיפול בו מום דהאי דמזריכין הכא משום קנסא הוא שהקדיש על חנם ועוד אי נפל ציה מומא הכא לא שרי אלא על ידי פדיון אלז צבור שהוא קדוש מאליו ולא על ידיו (ב' צאה הקדושה א"ין לקנסו אלא ימתין עד שיפול בו מום ואיכל צמומו צלז שזס פדיה ואף על פי שהוא יכול להטיל בו מום קודם שיצא לאויר העולם ויפקיענו מקדושת צבור למוצח רק שיתננו לכהן ולא תארע בו עוד תקלה אס לא עשה אין לקנסו בכך ולהצריכו נעילת דלת:
ונשחטיה מישחט. פ"ה ואי משום שחטי חזן

אקדשי צדק הבית לא מייחייב כדמיי' פרק [שני שעירים] (יומא דף סג.):
שומע אני כו' משמע דלא איירי הכא אלא בקדשי צדק הבית וקשיא דא"כ כי משני רצא מפני שנראה כמטיל מום בקדשי צדק הבית מאי מטיל מום איכא הא כי כתיב (ויקרא כג) כל מום לא יהיה צו בקדשי מוצח כתיב ועוד מדקמסקין הני מילי צלזן צביהמ"ק קיים דחוי להקרבא אלמלא בקדשי מוצח איירי לכן פירש ר"י דבקדשי מוצח איירי וצומן הזה אין חייב שוחט חזן מאחר שאינו ראוי לציאת פתח אהל מועד מירי דהוא אשלמים ששחטן בחזן קודם פתיחת דלתות ההיכל דפטור למ"ד פרק שני שעירים (סו. ס.) מחוסר פתיחה כמחוסר מעשה דמי ועוד י"ל דלעולם בקדשי צדק הבית מייירי ורצא צא לפרש הטעם בקדשי מוצח וגזירה קדשי צדק הבית אטו קדשי מוצח כדאשכחן גבי גיזה ועבודה בפרק ראשית הגז (חולין דף קלח.) דגזרינן קדשי צדק הבית אטו קדשי מוצח והאי כי פריך ונשחטיניהו מישחט אקדשי צדק הבית פריך והוה מצי לשנויי גזרה משום קדשי מוצח והתם אסור משום שחטי חזן אלא שפיר טעמא דמכניסו תחת כנפי שכינה דחייב צכל המלות שהנשים חייבות דגמרינן לה לה מאשה (גיטין דף מא.):
והרועין בהמה דקה. שלהן אלז של אחרים לא

דאין אדם חוטא ולא לו כדאמר בפרק קמא דצ"מ (דף ה.):
גבי ההוא רעיא:
הבא נמי משום מיעוטין.

ואידך דמפרש מפני שמכניסו סבז דלא שייך צעזע מיעוטייהו דלדרכה הוי ממעט ישראל שאוכל משלו:
רב'י ירמיה זבן פיתא. וא"ת והלא פת עובדי כוכבים אסורה וי"ל דמייירי במקום שאין פלטרי ישראל כדאמרין לקמן פרק שני (דף לה:) ועוד י"ל דמייירי הכא לצורך עצדו עובד כוכבים אף לצורך צהמתו אכן צירושלמי גבי האי עובדא שנייא היא משום חיי נפש משמע דללרכו קנאו שנייא היא משום חיי נפש ואס תאמר והלא פת דצר שאין מתקיים הוא ואמרין לעיל (דף ו:) דצר שאין מתקיים אין לוקחין מהס וי"ל דפת דצר חשוד הוא וקפץ עליה זצינא והוה דכצר המתקיים:

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

נועל דלת. ואין לה מה תאכל ותמות:
הסס משום בזיון קדישים. דאי אמרת תיעקר אינה מתה מהרה נראה ציונה לזמן מרובה:
ונשחטיה מישחט. דאי משום שחטי חזן אצדק הבית לא מייחייב וכדמתיא [בשני שעירים] (יומא דף סג.):

שנקראו קרבן וכו':
לידי תקלה. לאכלה:
גיסטרא. יתחכנה לשנים הא ליכא צזיון קדישים דמתה מהר ותקלה ליכא דלא אכלי מיניה:
ה"מ. הוא דהוי מטיל מום גמור ואסור משום כל מום לא יהיה צו [ויקרא כג:]
בזמן שצים המקדש קיים. דקרינא ציה תמים יהיה לרצון (ויקרא כג) להקריב אלז השתא נראה בעל מום הוא ולא אסור מדאורייתא:
וניחוי כמטיל מום צבעל מום. לרצא פריך דאמר נראה כמטיל מום כלומר מדרצנן הוא דאסור אמאי לא עבר מדאוריית' משום דלא חזי להקרבא הרי מטיל מום צבעל מום דמעיקרא לא חזי להקרבא ופליגי ציה תנאי צצכורות (דף לב:)
גבי צבור שאחזו דס ואיכא למ"ד אסור להקין אפילו הוא מת משום לא יהיה צו מום וה"ל למיתני מפני שמטיל מום צבעל מום ואמאי תנא נראה:
לדמי חזי. לחללו דאחר ומקריב חלופיו וקרינא צו תמים יהיה לרצון משום חלופויו:
לאפוקי. השתא כשאין צית המקדש קיים דשום צהמה לא חזיא לא לגופה ולא לדמי הלכך נראה צעלמא הוא ולא מיתסר מדאורייתא אלא מדרבנן:

עצד מאי. לקח שס עצד מאי לרצי נתן מה יעשה לו יעקרונו אף לא:
ה"ג הסודני כוכבים והרועים כהמה דקס. הן ישראל והן גזלנים הרי הן כעובדי כוכבים(י):
ואין מעלין. אותן מן הצור אס נפלו לתוכה אלא יניחם וימותו:
ואין מורדין. אותן לצור להמית אותן צדיס. אלמלא עצד עובד כוכבים אסור להמיתו צדיס:
קסני. לרצנן דפליגי עליה דר' נתן לוקחין מהן עצדים ושפחות:
למאי מיעבי ליה. כלומר מאי מנזיה יש כאן דנשרי ליה:
משום מעוטיניהו. שממעט העובדי כוכבים ומדלדלן שלוקח צהמתם שמשתמשין בהן:
זבן סנדלג'. ציירי של עבודת כוכבים לקח סנדל מן העובד כוכבים:
יתמא. צלז דעת:
עצד רצד הכי. לעשות סחורה צשוק של עבודת כוכבים דשקלי מיניה מכסא ומהנה:
אילמלא היה רצי יוחנן צאטרא דשקלי מכסא. מצעלי צתים הוה אסר ליקח אפילו מצעל הבית והשתא (א' דר' ירמיה קיס לן דשקלי מצעלי צתים:
שאינו קבוע. ולא מסיק מוכסי אדעתיייהו למיגבי מינייהו דלא תגר ולא צצה"צ קבוע:
ברתג' איצטונלין וצנוט שות.

מפרש צגמרא [יד.]:
אסור למכור לעובד כוכבים. דלצורך עבודת כוכבים קצעי לה:
מוכר לו סרגנול לנן צין סרגנולים. לקח עובד כוכבים מישראל סרגנולים הרצה מותר למכור ציניהם סרגנול לנן דכיון דשקיל מיניה אחרייני לאו לעבודת כוכבים קא צעי להו:
סתמן ופירושן מפרש צגמרא [יד.]:
דקל עז חלצ וקנלג. מפרש צגמ' [שס:]
גב' תורניתא
תורניתא

תורניתא

לה:
מוכר לו סרגנול לנן צין סרגנולים. לקח עובד כוכבים מישראל סרגנולים הרצה מותר למכור ציניהם סרגנול לנן דכיון דשקיל מיניה אחרייני לאו לעבודת כוכבים קא צעי להו:
סתמן ופירושן מפרש צגמרא [יד.]:
דקל עז חלצ וקנלג. מפרש צגמ' [שס:]
גב' תורניתא

לה:
מוכר לו סרגנול לנן צין סרגנולים. לקח עובד כוכבים מישראל סרגנולים הרצה מותר למכור ציניהם סרגנול לנן דכיון דשקיל מיניה אחרייני לאו לעבודת כוכבים קא צעי להו:
סתמן ופירושן מפרש צגמרא [יד.]:
דקל עז חלצ וקנלג. מפרש צגמ' [שס:]
גב' תורניתא

תורניתא

מסורת הש"ס

(א) לקמן כו. סנהדרין מ. [תוס'] דצ"מ ספ"צ], (ב) [חולין ק"א.], (ג) [נזיל ונקלם כך אימא לקמן יד: א] ונזיל איהו פעמים אכן נמשנה צצמטיות וכן צפי הרמב"ם אית' ונקלגסן, (ד) כס"א כה"ד:
צא"י הן ישראל והן עכו"ם הרי הן גזלנים, (ה) נוע"ע מוספות זכחס נט. ד"ה עד שלא נגנה וכו' ותוס' יומא סג. ד"ה שלמים.

תורה אור השלם

1. ונמצתם את מקוהתכם ושברתם את מצבתם ואשרייתם תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעון ואבדתם את שקום מן הקומץ הזהא:
לא תעשון בן לידהן אלהיהם:

דברים יב ג-ד

גליון הש"ס

גכ' חגי מילי בזמן שבית המקדש קיים. עיין טורי אכן מגילה דף י' ע"א ד"ה מ"ט הרז ציה:
שם להמי חזי. ק"ל הא פלוגתא דרי"מ ותכמים צצכור מתמי וצכור הא אין לו צפיון ואין תמורתה קרינה וא"כ לא חזי לדמי וצע"ג:
תוס' ד"ה נועל וכו' אין לקנס. עיין צכורות דף כח ע"א מוספות ד"ה עד:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אילמלא היה וכו' אפילו מבעל הבית והשתא דשקלי מבעלי בתים קשיא לן (ב) ירמיה ספ"ד:
ד' תוס' ד"ה טעל וכו' צאה הקדושה אין לקנס. ר"צ משמע שאס רלע לנעול לפניו הרשות צדו ואין כאן משום צזיון קדישים אלז הלא"ש צצס הרי"מ המחזי צצבר ע"ש ועיין עוד צגמ"ש הלא"ש סוף צכורות וכן הוא דעת ר"י וצביטו אלמנן שחולקים על הרי"א ממין צמ"ש הסמ"ג והמרדכי ע"ש:

מוסף רש"י

מתה מאליה. צעצצ (צכורות ג.) והרדעי בהמה דקה. ישראל, ססתמן גזלנים שמרעם צהמנים צצדות אחרים (סנהדרין ג.).
לא מעלין ולא מורדין. לא מעלים אותם מן הבזר להללם מן המיתה ולא מורדיים אותם לצור להמיתם צדיס (שם).